

În secțiunea despre limba geto-dacilor întocmit de savantul I.I. Russu, cuprins în D, etc.-IR I, Ed. Academiei R.P.R., Buc., 1960, pag. 262- (probabil) pag. 267, apare scris, cităm: <Din limba daco-geților se păstrează până azi, în Dacia, numai numele unor râuri (dar niciun nume de localitate ori persoană... Acestea sunt numele cursurilor principale de ape din teritoriul fostei provincii romane Dacia,... al cărui vocalism însă arată că ele au trecut la noi prin intermediul slav, vocala a fiind schimbată în o (fenomen care ar fi contrar foneticii istorice a limbii române)>.

Nu putem contrazice părerea eminentului savant; totuși speculăm asupra unor posibile coincidențe (nimic n-ar fi întâmplător, ori parafrazându-l pe Jonathan Safran Foer: <Totul e iluminat>...

În esență, plecăm de la ipoteza comutativității dintre antroponime, nume de zeiități și denumiri toponimice, căci așa cum scrie I.I. Russu în paragraful de limbă, cităm: <numele proprii de persoane, triburi, zeiități, localități și elemente geografice... cunoscute... constituie, în schimb, un material lingvistic valoros prin faptul că initial, toate numele proprii erau elemente lexicale, cuvinte din limba curentă, vie, deci ele înșile fragmente de limbă

> (Op. citată, pag. 261).

Astfel, Sofocle atestă în seria Oedip rege (FHDr I, pag. 19), în Fr. 547 (din tragedia Triptolem), antroponimul Charnabon (<Și Charnabon, care în timpurile de față domnește peste geți>)... Sofocle a trăit între anii 497 î.e.n.-405 î.e.n., deci persoana care purta antroponimul îi era probabil contemporană... Plecând de la ipoteza că atenianul Sofocle, strateg între anii 441-439 î.e.n. nu era de origine cretană și că informațiile sale sunt demne de crezare, încercăm să asociem antroponimul Charnabon cu oiconimul medieval Cărvuna (Cavarna), puțin mai la est de Balcik.

Posibile rămășițe de nume proprii traco-geto-dace (...incerte, totuși)?

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE

Sâmbătă, 10 Aprilie 2021 07:56 - Ultima actualizare Luni, 12 Aprilie 2021 08:15

Prin metateză, Charnabon ar fi devenit slavo-românul Cărvuna (în slavă Cavarina), probabil retransmis prin toponime diverse. În România, oiconimul Cărvuna ar fi fost preluat (incert totuși) în oiconimul Târgu Cărbunești din Gorj... Probabil pe același principiu, de retransmitere comutativă... Probabil din sensul de <așezat, propice, călduros> ? Incert...

La fel, oiconimul antic Amutrum situat în bazinul râului Ordessos (50 grade; 44 grade 45 minute la Ptolemeu, FHDr I, pag. 647) ar fi devenit prin contracție poate Motru (oraș, râu, localitate: Motru Sec), prin intermediar slav (trecerea lui u în o) ? Nu intuim sensul etimonului de bază...

Alt antroponim getic (poate și tracic) ar fi fost Dapyx (FHDr I, pag. 675, 677) pe care îl regăsim poate genealogic în numele unui rege al Bosniei, Stjepan Dabisa (rege între 1391-1395), fiul ilegitim al regelui Ninoslav Kotromanac. Ori poate și în antroponimul românesc Dabija ? Incert, totuși... Sensul ar fi de puternic, tare, ferm, conform elementului lexical –dava ?

Antroponimul regal getic din Sythia Minor Zyraxes (FHDr I, pag. 677), precum și hidronimul Zyras (actualmente Batova, râuleț care trecea prin anticul Dyonosopolis FHDr I, pag. 399), au devenit ca antroponim Zurazis (articolul "Atestările numelui regal Decebal și a etnonimului dac de-a lungul timpului", diplomă militară de la Muzeul din Sofia, istoric Nicolay Sharankov), contractat poate în oiconimul Giurgiu ? (regăsit și ca antroponim)... ? Un Djuradj (George) e unul din fiii regelui Bosniei Stjepan Ostrojić (1418-1420) și nepot al banului, ulterior al regelui Stjepan Tvrtko I (1391-1461) cu Doroteja (Doroslava), fiica lui Ivan Sracimir al Vidinului și al Anei Slava Bassarab (conform site: <http://genealogy.euweb.cz/balkan/balkan.html>). Incert, totuși... deși și Batova pare getic (tracic) la origine... actualmente râuleț în Bulgaria. Zyraxes ar fi evoluat mai degrabă spre Giurăscu (care poate deriva și din Durostorum, via forma albaneză sau kosovară Durrës –prin intermediar sârb ?-; dar forma sud-dunăreană Zurazis ar fi putut evolua spre Djuradj, devenit George. Atunci, Sfântul George (Gheorghe) născut la Dióspolis (în ~270 e.n. Palestina, d. 303, înmormântat la Lod/în vechime Lydda/Dióspolis, sanctificat în 494) pare a avea origini getice sau poate tracice... Ciudat că numele roman al localității poate fi văzut ca o expresie pentru o așezare de veterani daci (bizantin dai, = daci, poate ca diói ?), deși cam incert. Nu cunoaștem dacă e vreo legătură între anticul Dióspolis și Dii (numele românesc al Vidinului). Opinia noastră că Sfântul Gheorghe era mai degrabă trac sau cel mult poate moesian, dar doar după tată, căci după mamă trebuie să fi fost evreu nazarinean... (Vorbim de Palestina). Asociindu-l cu pârâul, atașez elementului lexical de bază sensul de <curat, limpede, pur> ? O apă care curgea printr-un ținut nisipos, drenant ?

Posibile rămășițe de nume proprii traco-geto-dace (...incerte, totuși)?

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE

Sâmbătă, 10 Aprilie 2021 07:56 - Ultima actualizare Luni, 12 Aprilie 2021 08:15

Și despre Împăratul Filip Arabu, Virgil P. Andronescu în <Comunele Daciei romane>, Tipografia Ovidiu, Constanța, 1905 scrie (preluând o informație sau o supoziție de la B.P. Hașdeu din lucrarea Bassarabi) pag. 88, că ar fi avut ascendență dacică, fapt despre care nu avem cunoștință de a fi atestat sau confirmat de alte surse. El ar fi mai degrabă cu ascendență macedoneană, dintre macedonenii introduși de Alexandru cel Mare în Egipt și Siria (Xenopol- pag. 264). Este adevărat că și Xenopol menționează Britania, Siria, Noricum, Panonia printre provinciile unde am regăsi și soldați <natione dacus> (Xenopol, pag. 34), fapt ce i-ar fi prilejuit lui B.P. Hașdeu numita supoziție...

Acum și un nume roman, al consului Cornelio Frontonis (Fronto) născut la Cirta/Constantine Africa (Algeria) în 100 e.n.- decedat 169 e.n., cu un corespondent antroponimic în provincia Dacia prin M. Claudius Fronto, legatus augustae praetore al Moesiei Superior și al celor trei Dacii la 169, numit de Marcus Aurelius și probabil rudă cu Cornelio Fronto. Să fie antroponimul al unui politician maghiar cunoscut corespondent cumva ? Incert, totuși.

Plecând de la observația savantului I.I. Russu, că <toate numele proprii erau elemente lexicale, cuvinte din limba curentă, vie, deci ele înșile fragmente de limbă>, conchidem că avem de fapt rămășițele elementelor lexicale din graiurile antice, cu același sens ca și cel antic... și nu neapărat descendenți din personajele din vechime, ceea ce ar fi o imposibilitate majoră.

Ar fi poate și altele, dar nu mai insistăm acum...

Toate acestea sunt presupuneri, bazate pe unele coincidențe fonetice... Ele trebuie tratate cu destulă reticență...

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE și Gheorghița N. Dobre din surse scrise și internet